

Delavnica Poročevalske, prognostično-diagnostične službe za gozdove o sistemu spremljanja in poročanja o gozdu škodljivih organizmih

Anketo so pripravili: prof. dr. Dušan Jurc, prof. dr. Maja Jurc, Marija Kolšek, dr. Nikica Ogris
Vnos ankete opravila: Zina Devetak
Analizo in obdelavo ankete opravil: dr. Nikica Ogris

Povzetek

Anketo je izpolnilo 38 zaposlenih na Zavodu za gozdove Slovenije na 2. seminarju in delavnici iz varstva gozdov, ki je bila 21. 6. 2011 v Ljubljani. Anketa je imela 22 vprašanj. Vsako vprašanje je imelo več možnih odgovorov.

Anketiranci so zadovoljstvo z dogodkom ocenili s prav dobro (povprečna ocena 5,6 na lestvici 1–7).

Iz prvih treh vprašanj smo pridobili dragocene informacije, kaj je dobrega, kaj je slabega in kateri so predlogi za izboljšave sistema spremljanja in poročanja o gozdu. Dobro v PDP sistemu lahko strnemo v tri kategorije: PDP služba omogoča pravočasnost odkrivanja, obveščanja in ukrepanja, ima dober informacijski sistem, sodelovanje med ZGS in GIS je dobro. Slabo v PDP službi je naslednje: najbolj pereč problem je slaba izobraženost iz področja varstva gozdov (poznavanja škodljivih dejavnikov), na drugem mestu je preobremenjenost z drugimi deli, kar ima za posledico, da se premalo posveča pozornosti varstvu gozdov, počasen je pretok informacij, predvsem predolgo je potrebno čakati na povratno informacijo. Predlogi za izboljšanje sistema so bili naslednji: največ predlogov se je nanašalo na izobraževanje iz področja varstva gozdov, drug najpogostejši predlog je bil izboljšanje komunikacije (obveščanje med vsemi nivoji), sistem bi lahko bil boljši tudi, če bi bil boljši finančni položaj, pogost predlog je bil tudi vzpostavitev enotnega sistema zbiranja podatkov na področju varstva gozdov.

Tretjino anketirancev je menila, da invazivne tujerodne rastline na splošno ne predstavljajo realne grožnje za gozd; druga tretjina vprašanih je menila, da ogrožajo gozd, vendar so pozitivne zaradi nekaterih koristi; slaba petina (15,9 %) je bila mnenja, da predstavljajo realno grožnjo za gozd.

Malo manj kot polovica anketirancev ni poznala akcij o iztrebljanju invazivnih rastlin, ki so škodljive za zdravje; 37,5 % vprašanih je menilo, da so takšne akcije smiselne in pozitivne.

Skoraj polovica anketirancev je bilo mnenja, da bi lahko Javna gozdarska služba bolje opravljala nalogo odkrivanja invazivnih tujerodnih škodljivih organizmov z izobraževanjem sodelavcev službe o novih škodljivih organizmih; na drugem mestu (21 %) je bil odgovor z ozaveščanjem sodelavcev o pomenu iskanja novih boleznih in škodljivcev.

Na vprašanje ali je gozdarski sektor sposoben iztrebiti novo tujerodno vrsto v gozdu, je bila skoraj polovica (46,5 %) mnenja, da včasih je, včasih pa ni sposoben iztrebiti novo tujerodno vrsto v gozdu odvisno z ozirom na biologijo vnesene vrste in z izpolnjenimi vsemi ostalimi pogoji; vendar skoraj

tretjina (27,9 %) vprašanih je odgovorila, da ni sposobna iztrebiti nove tujerodne vrste v gozdu zaradi izvedbenih težav.

Več kot polovica (60 %) anketirancev je odgovorila, da pozna večino najpogostejših povzročiteljev poškodb drevja, tretjina (32,5 %) je odgovorila, da pozna samo nekatere. Samo 2,5 % anketirancev pozna vse najpogostejše povzročitelje poškodb drevja.

Anketiranci so si želeli tri različne oblike izobraževanja v javni gozdarski službi s področja varstva gozdov. Največ (35,9 %) jih je odgovorila, da naj bi izobraževanje potekalo preko portala e-varstva gozdov (www.zdravgozd.si). Druga najbolj zelena oblika izobraževanja je z rednimi predavanji za vse terenske delavce (33,3 % odgovorov). Za tretjo (20,5 % odgovorov) obliko izobraževanja so anketiranci izbrali z rednimi informativnimi obvestili po elektronski pošti ali kot tiskovine.

Kot glavni razlog (30,2 %), zakaj iz krajevnih enot ZGS ni več obvestil o pojavu poškodb drevja in pošiljanja vzorcev za determinacijo, so anketiranci navedli, ker je drugih zadržitev preveč. Na drugem mestu (20,6 %) so navedli razlog, ker ni natančnih navodil. Na tretjem mestu (15,9 %) je bil razlog, ker so potem samo problemi in dodatno delo.

Pri vprašanju, kako bi vi ukrepali v primeru najdbe borove uvelosti, ki jo povzroča borova ogorčica (*Bursaphelenchus xylophilus*), so anketiranci najpogosteje (35,9 %) navedli odgovor drugo. 23,1 % anketirancev bi ukrepali deloma po predpisih, deloma po svoje. Petina anketirancev bi ukrepala strogo po predpisih. Petina anketirancev bi naredila tako, kot meni sama, da je najboljše za gozd.

Dobra tretjina (35 %) anketirancev, je menila, da za izkoreninjanje brezovega krasnika (*Agrilus anxius*), ni potrebno posekati žarišče in vseh brez v krogu s premerom 20 km ter material uničiti. Druga tretjina (35 %) odgovorov je bila, da je potrebno ukrepati vendar ob pogoju, da je brezov krasnik odkrit dovolj zgodaj po vnosu.

Pri določanju škodljivih organizmov je anketirancem najbolj v pomoč internet (40 %), na drugem mestu pa sodelavci (29,3 %). Strokovna literatura se je pojavila v 16 % odgovorov.

Anketirani se najpogosteje izobražujejo o gozdu novih škodljivih organizmov na seminarjih in delavnicah (31,6 % odgovorov), na drugem mestu se poslužujejo interneta (28,6 %), na tretjem mestu je strokovna literatura (22,4 %).

V skladu z napovedanimi posledicami podnebnih sprememb se pričakuje tudi povečanje tveganja za pojav bolezni in škodljivcev v gozdovih ter za pojav različnih ujm. Skoraj polovica (42,5 %) odgovorov je bila, da pozna večino tveganj na njihovi OE in možnimi lokacijami pojava ujm in škodljivcev v gozdovih. Slaba tretjina (27,5 %) odgovorov je bila, da pozna približno.

Med vprašanji so bila tudi takšna, kjer so anketiranci odgovarjali opisno. Iz slednjih vprašanj smo pridobili zelo dragocene in koristne informacije, kako bomo lahko izboljšali spletni portal za varstvo gozdov, katera navodila za delo v povezavi s škodljivimi organizmi bi bilo treba izdelati ali dopolniti ter kaj bi radi poslušali na naslednjem seminarju in delavnici za varstvo gozdov in o kateri predstavljeni temi bi radi še več informacij.

Rezultati po vprašanjih

1. Kaj je dobrega v sistemu spremljanja in poročanja o gozdu škodljivih dejavnikih?

- predvsem pravočasno odkrivanje in ukrepanje,
- terenski obhodi v aktualnih mesecih,
- spremljava obstoječe problematike in informiranje o ukrepih (zatiranja),
- aktivnejše spremljanje problematike,
- pravočasno odkrivanje,
- seznanjanje javnosti,
- se na ta način beležijo kronološko dogodki,
- dobra informacijska osnova,
- dobra podlaga za ukrepanje proti širitvi bolezni,
- ažurnost,
- dostopnost podatkov,
- preglednost,
- zasnova spremljanja in poročanja,
- www.zdravgozd.si,
- dobra povezava z inštitutom,
- hitro odkrivanje,
- hitro obveščanje,
- relativno dobra strokovnost ZGS,
- pokritost terena,
- izmenjava informacij,
- širjenje informacij,
- hitra seznanjenost z razširjenostjo škodljivcev in možnost hitrega ukrepanja,
- izobraževanje zaposlenih,
- možnost hitrega ukrepanja,
- pravočasna opozorila kje, kdaj in v kakšni meri se pojavi škodljivi organizem,
- odzivnost GIS-a,
- dobro spremljanje pri podlubnikih,
- pravočasno ukrepanje,
- izdelava baze podatkov,
- možnost prepoznavanja škodljivcev,
- dobri so zakonski okviri znotraj katerih funkcionira,
- povezanost vseh akterjev na področju varstva MKGP, BF, FURS, ZGS,
- sistem determiniranja GIS,
- ažurnost - hitro izobraževanje,
- hitro ukrepanje,
- informacije na enem mestu,
- informacije iz več področij,
- informacija neposredno s terena (revirni gozdar),
- baza podatkov,
- možnost hitrega odziva,
- vse na enem mestu,

- centralna analiza podatkov,
- priročnik za določevanje vzrokov poškodb drevja,
- enotno spremljanje,
- znan je obseg škode, ki nastane na nekem območju ali državi,
- ugotavljanje trenda razvoja,
- poznavanje trendov razvoja (škodljivih organizmov).,
- portal varstva gozdov,
- delavnice varstva gozdov,
- mislim da se v čim krajšem času oz v začetni fazi odkrije določen škodljivi dejavnik in da ga začnemo čim preje sanirati oz. omiliti,
- dobra zamisel sistema "elektronsko",
- dober pregled podatkov,
- ažurnost podatkov,
- poznavanje stanja na nivoju Slovenije,
- enotni obrazci za poročila,
- varstvo gozdov Slovenije, kjer dobiš zelo veliko informacij, ki so lahko dostopne,
- letna izobraževanja,
- pohvaliti velja zgledno sodelovanje med ZGS in GIS-om,
- dobre rezultate daje kratek odzivni rok GIS na pobudo ZGS in hitra sestava poročil.

2. Kaj je slabega v sistemu spremljanja in poročanja o gozdu škodljivih dejavnikov?

- nemotiviranost strokovnega osebja,
- jemanje vzorcev - pomanjkanje posod,
- razmerje med škodo na DV, in vložnim delom pri spremljanju, večji poudarki bi morali biti na podlubnikih,
- časovni razmik med ugotovijo nastanka bolezni in vzrokom ter povratno informacijo o ukrepih,
- bojimo se posledic, če bomo kaj našli (dodatno delo),
- počasen pretok informacij,
- slabo poznavanje škodljivih dejavnikov,
- težava z determinacijo bolezni,
- nenatančne informacije o škodljivem dejavniku, katerega naj bi spremljali (sikali) na terenu,
- premalo izobraževanja na terenu,
- premalo časa za varstvo,
- način sporočanja o pojavu škodljivih dejavnikov,
- premajhna odzivnost po hierarhični lestvici,
- premajhna obveščenost,
- nepoznavanje škodljivih organizmov,
- pomanjkanje informiranosti,
- preslaba informiranost (pomanjkanje znanja),
- premalo ljudi ve za to zadevo,
- nepoznavanje simptomov in bolezni, s strani delavcev/ljudi/javnosti,
- prevelik obseg del,
- premajhno poznavanje škodljivi dejavnikov,

- sistem ni slab, vendar je premalo prepoznaven, kar lahko sledi, da na vsebino podatkov vplivajo ljudje, ki ga poznajo,
- velike razlike v poznavanju problematike,
- ne ovrednotena ekonomska škoda oziroma napoved škod za 10 let,
- izračun stroškov sanacij, preprečevanja škodljivcev,
- ni dovolj terenskih kilometrov,
- pomanjkanje časa na terenu,
- plačilo,
- poznavanje škodljivih organizmov,
- nepoznavanje škodljivih dejavnikov,
- reakcijskih čas,
- čas odkrivanja,
- pot do ključnih oseb,
- nedodelan xTi,
- večkratno vnašanje istih podatkov,
- premajhna prisotnost na terenu,
- premalo izobraževanja,
- premalo izobraženi delavci,
- preveč birokratsko,
- nismo odgovorni za drevnino izven gozda, zato smo ne operativni,
- slaba odzivnost v praksi,
- preobremenjenost terenskega kadra,
- premalo ažurnega izobraževanja terenskega kadra,
- več finančnih sredstev (kilometrine),
- mislim da slabega ni, mogoče premalo usposobljenih ljudi,
- več mest za vpisovanje dogodkov (požari, FURS, xTi),
- gozdarji na ZGS imamo vse manj časa in materialnih sredstev, da bi se lahko bolj posvečali temu področju dela,
- povratne informacije so dokaj pozne.

3. Kateri so vaši predlogi za izboljšave sistema spremljanja in poročanja o gozdu škodljivih dejavnikov?

- izobraževanje in obnavljanje znanj - predvsem za pomembne vrste -> zelo uporabna predstavljena spletna stran e-varstvo,
- specializiran kader (vsaj 1 na OE) za ukvarjanjem s to problematiko,
- več izobraževanja na terenu,
- delo s strokovnjaki,
- boljša predstavitev sistema,
- osveščanje sodelavcev ZGS,
- izobraževanje,
- zagotoviti več denarja,
- v praksi izvedljiva navodila sanacije,
- direktni kontakti ,
- izobraževanja kot je današnje,
- splet "OK",
- ažurno obveščanje o novostih,

- izobraževanje,
- dobra, ažurna in enostavna baza podatkov (o škodljivih dejavnikih),
- enovit sistem GIS <-> ZGS,
- izboljššan vnos v xTi,
- sodelovanje z revirnimi gozdarji,
- zaželeno več izobraževanj,
- direktno komuniciranje npr. forumi, fotografije, itd.,
- plačilo,
- ga približat operativi,
- po možnosti ga poenostaviti in približati operativi,
- več tečajev,
- višje kilometrine,
- več kadra,
- približati ta sistem ljudem, ki so na terenu,
- gozdar, ki najde določeno bolezen bi moral biti nagrajen, ne pa kaznovan z dodatnim delom,
- takšna izobraževanja bi morala biti bolj pogosta,
- več izobraževanja,
- finančna "podpora" gozdarjem,
- opremljenost z moderno tehnologijo,
- pogostejša izobraževanja revirnih gozdarjev,
- tekoče izpopolnjevanje (seminarji),
- več izobraževanja delavcev,
- več vlagati v znanje spodnjega dela piramide,
- večja prisotnost terenskih delavcev,
- hitrejša reakcije ob pojavu škodljivih organizmov,
- oceniti ekonomsko škodo,
- postopek preprečevanja škod tudi javno objaviti v medijih TV,
- izid priročne žepne knjižice, za hitro determinacijo "škodljivcev" na osnovi fotografij , naj bi bila v žepu (torbi) terenskega gozdarja,
- sproten vnos odkritih škodljivih dejavnikov,
- opozorila na pojav škodljivih dejavnikov v bližini revirja,
- GPS koordinate,
- revirni gozdar opozori na pojav, diagnoza pa naj bo delo drugih,
- večja prepoznavnost sistema,
- zgibanka na to temo (manjka),
- obveščanje delavcev zavoda za gozdove o možnostih sistema in rezultati,
- ko se bolezen ali škodljivca opazi, se obvesti strokovnjaka, brez mesečnega poročanja o lokaciji. To mislim, da nima velikega učinka; opozorijo nas iz inštituta. Potem opozorimo, če opazimo novo situacijo.,
- potrebno bo pridobiti nova znanja,
- potrebnih več izobraževanj,
- enoten program za poročanje o vseh škodljivih dejavnikih,
- nadaljevanje objavljanja poročil na mediju.

4. Ali menite, da so invazivne tujerodne rastline (npr. robinija, veliki pajesen, japonski dresnik, japonska medvejka) realna grožnja za gozd?

Možni odgovori	Št. odgovorov	Delež odgovorov (%)
da	3	6,8
na splošno da, vendar s poudarjanjem tega problema v sedanjem času pretiravajo	4	9,1
na splošno ne, samo v izjemnih primerih	14	31,8
ogrožajo gozd kot ekosistem, vendar so pozitivne zaradi nekaterih koristi (npr. ekonomske – robinija, ekološke – pajesen porašča površine, ki bi bile brez drevja)	14	31,8
ne ogrožajo gozd kot ekosistem in so pozitivne za nekatere koristi (npr. ekonomske, ekološke)	1	2,3
ne	2	4,5
ne vem	1	2,3
drugo	5	11,4
Skupaj	44	

Drugo:

- da, vendar tudi lokalno omejene,
- določene vrste npr. Ambrozija,... pa absolutno DA,
- na območjih, kjer so gozdna rastišča popolnoma spremenjena omogočajo celovito izrabo lesa (mišljena je samo robinija),
- robinija, kot vrsta je pozitivna in ima ekonomske koristi ter je že nekako vključena v ekosistem.
- trenutno NE, kako pa bo vnaprej, bomo videli.

5. Kaj menite o iztrebljanju invazivnih rastlin, ki so škodljive za zdravje ljudi (npr. orjaški dežen *Heracleum mantegazzianum*, akcija odstranjevanja orjaškega dežena v Ljubljani, ki pravkar poteka v organizaciji Društva študentov biologije, Botaničnega društva Slovenije in Zavoda Symbiosis)?

Možni odgovori	Št. odgovorov	Delež odgovorov (%)
take akcije so smiselne in pozitivne	15	37,5
take akcije niso učinkovite in niso koristne	3	7,5

akcij ne poznam, zato jih ne morem ocenjevati	16	40,0
drugo	6	15,0
Skupaj	40	

Drugo:

- akcije ne poznam, zdi pa se mi smiselno ob predstavitvi problema v medijih (TV, radio) neukim državljanom,
- akcije so bolj za osveščanje - bistveno ne bodo zavrle ekspanzije teh rastlin,
- akcije so smiselne na področjih kjer so ogrožene druge vrste, japonski dresnik ima verjetno vlogo proti eroziji, obdrži tla ob rekah,
- akcije so smiselne v smislu ozaveščanja niso pa učinkovite,
- potekati morajo permanentno, ne pa 1. leto in pred tv kamerami,
- vendar le v smislu ozaveščanja in seznanjanja javnosti s problemom, iztrebljenje na ta način ni mogoče.

6. Javna gozdarska služba je zadolžena za odkrivanje invazivnih tujerodnih škodljivih organizmov (škodljivcev, boleznih drevja) v gozdu. Kako bi bolje opravljala svoje naloge?

Možni odgovori	Št. odgovorov	Delež odgovorov (%)
z izobraževanjem sodelavcev službe o novih škodljivih organizmih	29	46,8
z ozaveščanjem sodelavcev o pomenu iskanja novih boleznih in škodljivcev	13	21,0
z določitvijo časa, ki ga mora terenski delavec (npr. revirni gozdar) nameniti iskanju novih tujerodnih škodljivih organizmov	8	12,9
z določitvijo delavcev, ki bi bili posebej zadolženi za iskanje novih tujerodnih škodljivih organizmov	9	14,5
drugo	3	4,8
Skupaj	62	

Drugo:

- izobražen delavec -> službeno vozilo -> primerna plača. npr.en dan v tednu dela samo to,
- s pokritjem stroškov terenskega dela,
- z vzpostavitvijo okolja, ko bi bilo to sploh možno (ni ne časa ne denarja za te aktivnosti - zadosti).

7. Ali menite, da je gozdarski sektor sposoben iztrebiti novo tujerodno vrsto v gozdu?

Možni odgovori	Št. odgovorov	Delež odgovorov (%)
da	0	0,0
da, vendar ob pogoju, je odkrita dovolj zgodaj po vnosu	3	7,0
da, vendar morajo biti na razpolago velika sredstva za zatiranje	1	2,3
včasih da, včasih ne, z ozirom na biologijo vnesene vrste in z izpolnjenimi vsemi ostalimi pogoji (sredstva, čas odkritja, vnaprejšnja organizacija)	20	46,5
ne, zaradi izvedbenih težav (neopremljenost, lastništvo gozdov, organiziranost gozdarske stroke)	12	27,9
ne zaradi tega, ker ni treba zatirati nove tujerodne vrste v gozdu	2	4,7
ne	5	11,6
Skupaj	43	

8. Revirni gozdar mora biti sposoben determinirati najpogostejše povzročitelje poškodb drevja. Ali poznate najpogostejše povzročitelje poškodb drevja?

Možni odgovori	Št. odgovorov	Delež odgovorov (%)
da	1	2,5
poznam večino	24	60,0
poznam nekatere	13	32,5
ne	0	0
drugo	2	5,0
Skupaj	40	

Drugo:

- premalo je to da v roke dobiš zgibanko, potrebna je izobraževalna delavnica na terenu (žariščih),

- problem so novi povzročitelji, ki jih še ne poznam oz. o njih nismo pravočasno opozorjeni ali seznanjeni.

9. Kakšno obliko naj ima izobraževanje delavcev v javni gozdarski službi s področja varstva gozdov?

Možni odgovori	Št. odgovorov	Delež odgovorov (%)
preko portala e-varstva gozdov http://www.zdravgozd.si	28	35,9
z rednimi predavanji za vse terenske delavce		
a) enkrat letno en dan	21	26,9
b) dvakrat letno po en dan	4	5,1
c) en dan na dve leti	1	1,3
več predavanj iz gozdne zoologije, gozdne fitopatologije in varstva gozdov pri študiju gozdarstva na vseh stopnjah izobraževanja	4	5,1
z rednimi informativnimi obvestili (slike, kratki opisi, navodila za iskanje in determinacijo) po elektronski pošti ali kot tiskovine	16	20,5
drugo	4	5,1
Skupaj	78	

Drugo:

- izmenjava izkušenj terenskih delavcev, delavnice v naravi,
- izobraževanje na terenu
- manjka pošiljanje takih prispevkov kot so bile danes predstavljene na ZGS-KE,
- menim, da je poleg vseh naštetih oblik izobraževanja, pomembno tudi izvedba terenskih delavnic.

10. Zakaj iz krajevnih enot ZGS ni več obvestil o pojavu poškodb drevja in pošiljanja vzorcev za determinacijo?

Možni odgovori	Št. odgovorov	Delež odgovorov (%)
ker je drugih zadolžitev preveč	19	30,2
ker je s tem veliko dela	5	7,9
ker ni natančnih navodil	13	20,6

ker so potem samo problemi in dodatno delo	10	15,9
ker delavec meni, da gre za nekega običajnega povzročitelja poškodb, ki ga on ne pozna in ni nevaren	8	12,7
drugo	8	12,7
Skupaj	63	

Drugo:

- ker je preveč drugih zadolžitev, ker se revirni premalo zavedajo nujnosti prepoznavanja ŠO in ker večina ne kaže "naklonjenosti" za žuželke,
- nemotiviranost zaradi materialnega stanja ZGS,
- ni dovolj terenskih kilometrov,
- premalo kilometrine (omejitev le na naj nujneša opravila),
- premalo poudarka za to tematiko – problematiko,
- velike površine gozdnih revirjev,
- zbirokratizirani postopki vsepovsod; papir je važnejši od gozda,
- že za "normalno" terensko delo niso pokriti stroški npr. kilometrina.

11. Kako bi vi ukrepali v primeru najdbe borove uvelosti, ki jo povzroča borova ogorčica (*Bursaphelenchus xylophilus*)?

Možni odgovori	Št. odgovorov	Delež odgovorov (%)
strogo po predpisih (posek iglavcev v žarišču s polmerom od 500 m do 3 km in uničenje materiala (sežig ali izdelava sekancev)	8	20,5
deloma po predpisih, deloma po svoje	9	23,1
naredil bi tako, kot sam menim, da je najbolje za gozd	8	20,5
izognil bi se delovnim obveznostim glede borove ogorčice	0	0,0
drugo	14	35,9
Skupaj	39	

Drugo:

- če bi jo sploh prepoznal, ne verjamem da bi ukrepal po predpisih: ker sem pozabil, kaj v njih piše; ker se mi zdijo hudičev strogi predpisi; ker imam zelo, zelo malo bora v svojem delovnem okolju; ker avtomatsko povzročam iztrebljanje dr. vrste in ne dajem možnost naravi, da razvije svoje obrambne sisteme (naravni sovražniki, gensko "odporna" drevesa v tem specisu),
- glede na dozrajšnja pretirana ravnanja (kostanjev rak, hrušev ožig) in rezultate iz Portugalske je potrebna strategija, ki se prilagaja posameznim primerom,

- ker menim da nebi bilo toliko škode zaradi bolezni v celi Sloveniji kot s posekom, bi skuril vse napadene osebkke + manjši del v okolici,
- ne vem,
- ne vem vendar v naših razmerah ukrepanje po predpisih ni mogoče,
- o tem bi obvestil pristojne,
- obvestil bi pristojne (CE, GIS) o najdbi in počakal, da mi s sklepom naložijo izvedbo - sam nimam pristojnosti da pošljem izvajalce brez dovoljenja lastnika v gozd,
- obvestil nadrejene, da bi šli tudi na teren (seveda skupaj) in se lotili dela,
- poskušal po predpisih, vendar nujno v sodelovanju (z upoštevanjem) lastnika gozda,
- posvet z izkušenimi osebami ali tam kjer so se s to problematiko že srečali,
- posvetoval bi se z ostalimi sodelavci,
- predpisi so v tem primeru preveč drastični in nerealni,
- v Sloveniji je delo po predpisih za borovo ogorčico nemogoče,
- zaradi parcelacije manjše parcele, lastništva je vprašanje izvedb.

12. Brezov krasnik (*Agrilus anxius*) napada zdrave breze in jih uniči in še ni bil vnesen is Severne Amerike v Evropo. Hrošči letijo do 20 km daleč in zalegajo jajčeca v breze. Ali menite, da je za njegovo izkoreninjanje treba posekati žarišče in vse breze v krogu s premerom 20 km in material uničiti?

Možni odgovori	Št. odgovorov	Delež odgovorov (%)
da	0	0,0
da, vendar ob pogoju, je odkrita dovolj zgodaj po vnosu	14	35,0
ne	14	35,0
ne, treba je posekati breze v krogu z manjšim polmerom	3	7,5
ne vem	6	15,0
drugo	3	7,5
Skupaj	40	

Drugo:

- glej prejšnji odg. pod točko 5,
- naj o tem določi stroka, narava nas lahko preseneti tudi pozitivno, zato živi že milijone let,
- se bi pozanimal.

13. Kaj vam je pri določanju škodljivih organizmov najbolj v pomoč?

Možni odgovori	Št. odgovorov	Delež odgovorov (%)
strokovna literatura	12	16,0

internet	30	40,0
sodelavci	22	29,3
delo drugih inštitucij	9	12,0
drugo	2	2,7
Skupaj	75	

Drugo:

- mogoče kakšen drug medij (časopis),
- vse napisano je lahko v veliko pomoč, ki se med seboj dopolnjujejo.

14. Kako se izobražujete o gozdu novih škodljivih organizmih?

Možni odgovori	Št. odgovorov	Delež odgovorov (%)
strokovna literatura	22	22,4
internet	28	28,6
radio, televizija	5	5,1
tiskani mediji	6	6,1
seminarji in delavnice	31	31,6
do sedaj se nisem izobraževal	1	1,0
drugo	5	5,1
Skupaj	98	

Drugo:

- sodelavci,
- sodelavci,
- sodelovanje znotraj inštitucije in zunaj nje,
- vprašam sodelavce z inštituta,
- vse izobraževanje v okviru ZGS.

15. Kaj vam ni všeč, kaj bi naredili drugače na spletnem portalu za varstvo gozdov?

- vse latinske izraze zapisati tudi v slovenščini,
- več slikovnega materiala,
- mogoče dodana še rubrika o mednarodnih izkušnjah,
- napovednik dogodkov naj bo tudi za naprej; ne le zgodovina,
- čim prej bi uvedel možnost pogovora (strokovnega),
- več slik, skic, posnetkov,

- portal je slovenski, zato bi žele čim več stvari iz domačih gozdov, tudi člankov.

16. Katere vsebine manjkajo na spletnem portalu za varstvo gozdov?

- verjetno se bo pokazalo šele z njegovo uporabo,
- novice bolj pogoste, ažurne,
- kakšne uporabne karte o lokacijah tudi drugod po Evropi in svetu,
- forum, mnenja obiskovalcev portala,
- številnejši različni učbeniki - enostavni do zahtevni,
- opozorila o nevarnosti za pojav določenega povzročitelja poškodb drevja,
- več slik in kart, ter predvidevanja razvoja bolezni,
- evidenca sečenj in gojitvenih del, GGN,
- izkušnje pri zmanjšanju škodljivosti/zatiranja dejavnikov,
- še požari, maske za vse požare.

17. V skladu z napovedanimi posledicami podnebnih sprememb se pričakuje tudi povečanje tveganja za pojav bolezni in škodljivcev v gozdovih ter za pojav različnih ujm. Kako se seznanjeni s tovrstnimi tveganji na vaši OE in možnimi lokacijami pojava ujm in škodljivcev v gozdovih?

Možni odgovori	Št. odgovorov	Delež odgovorov (%)
zelo dobro	2	5,0
poznam večino tveganj	17	42,5
približno	11	27,5
ne poznam	6	15,0
drugo	4	10,0
Skupaj	40	

Drugo:

- iz obstoječih kronik, sanacij, načrtov, obveščanja nadrejenih,
- Mišo Alkalaj pravi, da je ogrevanje ozračja politično sproducirano. Ali gre torej res za tveganje, ali za naravne procese?
- ne verjamem v natančnost teh napovedi,
- sam bom posvetil nekoliko več časa tej zadevi.

18. Katera navodila za delo v povezavi s škodljivimi organizmi bi bilo treba izdelati ali dopolniti?

- kako determinirati oz. na koga se obrniti ko najdeš nekaj neobičajnega,
- za borovo ogorčico,
- trezno premišljeni zatiralni ukrepi za posameznega "škodljivca",

- konkretne ukrepe na terenu za posamezen škodljivi organizmi,
- točen opis, pogoji, itd.,
- obrazci, xTi, bolj pogosto, sodelovanje s strokovnjaki,
- terenski priročnik za prepoznavanje najpogostejših in najnevarnejših boleznin in škodljivcev,
- vsak gozdar bi moral imeti pri sebi žepno knjižico za hitro (prek fotografij) determinacijo "škodljivcev",
- navodila je potrebno poenostaviti, brez dodajanja obrazcev in podobno,
- gojitvene smernice,
- kako hitro je potrebno ukrepanje in kako hitro se ta organizem širi,
- zbirka uspešnejših ukrepov pri npr. omejevanju podlubnikov,
- manjka en dodaten dokument za vse škodljivce, lahko tudi pri e-varstvu,
- za delo z novimi - nepoznanimi škodljivci,
- osnovni priročnik za terenske delavce,
- splošna za posamezne predele - območja v republiki katera so izpostavljena dotičnim problemom,
- navodila za spremljavo š.o. v xTi, uporaba zdravgozd.si,
- točna navodila za ukrepanje v operativi za posamezno bolezen ali poškodbo npr. (posekati 20 %, 50 % ...),
- slikovno dopolniti,
- kratka navodila o najpogostejših škodljivih dejavnikih po področjih Slovenije,
- podrobnejša navodila in usmeritve za delo na terenu v primeru pojavov boleznin in gradacij,
- način zatiranja - osnovne usmeritve,
- tiskana verzija navodil (knjižica) oz. priročnik,
- določiti čas opazovanja za posamičnega škodljivca in potencialno bolj ogrožena območja,
- pravilnik o varstvu gozdov, Pravilnik o izvajanju sečnje in ravnanju s sečnimi ostanki,
- spremenite načrt za zatiranje borove ogorčice. Sicer je protokol v redu, potrebno pa je ozavestiti revirne glede nujnosti in pomena kontrole.

19. Kaj bi radi poslušali na naslednjem seminarju in delavnici za varstvo gozdov in o kateri predstavljeni temi bi radi še več informacij?

- o konkretnih gradacijah, ki se bodo pojavile v tem času,
- več informacij o invazivnih vrstah v gozdovih,
- delavnica naj poteka na terenu,
- interval zatiralnih ukrepov, ki se izvajajo po svetu in kaj je od tega primerno za malo Slovenijo,
- konkretne informacije o izkušnjah pri ukrepanju na terenu za posamezne škodljive organizme,
- o podlubnikih,
- primeri dobre prakse,
- škodljivi vplivi namnožitve rastlinojedih parklarjev na gozd (jelen, gams, srna, zajec),
- nove metode v varstvu gozdov (novi premazi, pasti...),
- mogoče še več o samih invazivnih vrstah,
- več informacij o sanacijah po poškodbah in različnih ujmah,
- *Chalara fraxinea*, fitoftore,
- predvsem predstavitev škodljivih organizmov, kot dosedaj s slikovno obdelavo,

- usklajevanje invazivnih vrst, ki so tudi ekonomične pri gospodarjenju z gozdovi; primeri dobre praske - kateri ukrepi so se izkazali za najbolj učinkovite,
- borova ogorčica, kostanjeva šiškarica, fitoftorna sušica vejic, idr.,
- predavanje o portalu varstva gozdov in njegova uporabnost (podrobneje),
- nadgradnja dosedanjih vsebin,
- o ugotovitvah pojavov, ukrepanju-saniranju konkretnih primerov iz prakse,
- več praktičnih izkušenj - od revirnih,
- aktualno dogajanje v zvezi z boleznimi in poškodbami,
- invazivne vrste in bolezni ter škodljivci v pričakovanju - predvsem delavnice - dejavna vključenost s podporo strokovnjakov,
- najnovejša dogajanja na določenih posebnih boleznih in škodljivcih oz. dejavnikih,
- škodljivci na hrastih,
- najnovejše bolezni oz. povzročitelji bolezni; več slikovnega gradiva; izkušnje v drugih državah (spopadanje z boleznimi in ukrepanja),
- o ogroženih organizmih po Naturi 2000,
- Invazivne vrste v gozdarstvu - vrste, ukrepi, posledice, itd.

20. Prosimo vas, da na lestvici od 1 do 7 ocenite vaše zadovoljstvo z današnjim dogodkom.

Št. odgovorov: 38

Povprečna ocena: **5,6**

21. Kaj vam je bilo na dogodku najbolj všeč?

Vprašanje je pomembno za organizatorje seminarja in delavnice, zato posamičnih odgovorov tukaj ne navajamo.

22. Kaj vam je bilo na dogodku najmanj všeč?

Vprašanje je pomembno za organizatorje seminarja in delavnice, zato posamičnih odgovorov tukaj ne navajamo.